

VIII. OBYVATELSTVO

Podle předběžných výsledků měla k 31. 12. 2004 Česká republika 10 220,6 tisíce obyvatel. Za uplynulý rok se tak počet obyvatel ČR zvýšil o 9,1 tisíce. Zahraniční migrací přibýlo celkem 18,6 tisíce obyvatel, přirozenou měnou naopak ČR 9,5 tisíce obyvatel ztratila. Převaha zemřelých nad živě narozenými je pro Českou republiku trvale charakteristická již od roku 1994, loňský úbytek byl však nejnižší a proti roku 2003 byl téměř o polovinu menší. Na výrazném snížení úbytku přirozenou měnou se podílel jak vyšší počet narozených v roce 2004, tak i nižší počet zemřelých osob. Přírůstek stěhováním byl proti předchozímu roku nižší, a to o 7,2 tisíce. Zdaleka nejvíce získala Česká republika v roce 2004 občanů Ukrajiny (21,2 tisíce), následovali Vietnamci (3,7 tisíce). I když občanů Slovenska naopak ubylo o 6,1 tisíce zůstávají po Ukrajincích druhou nejpočetnější skupinou cizinců žijící na našem území.

V průběhu roku 2004 se v ČR živě narodilo 97,7 tisíce dětí, nejvíce od roku 1995, kdy počet živě narozených poprvé klesl pod sto tisíc. Úhrnná plodnost je pro loňský rok odhadována na 1,23 dítěte připadajícího na jednu ženu ve věku 15 až 49 let. I když to znamená proti předcházejícím letům zvýšení (minimum 1,13 v roce 1999, 1,18 v roce 2003) zůstává úroveň plodnosti českých žen z dlouhodobého i mezinárodního hlediska nízká. Pokračoval vzestup průměrného věku matek při narození prvního dítěte, který by se mohl v roce 2004 pohybovat okolo 26,5 roku. Pro srovnání: v roce předcházejícím byl těsně pod 26 lety a na počátku 90. let rodily ženy poprvé průměrně ve 22,5 letech, tedy o 4 roky dříve než je tomu dnes. Zvyšuje se také podíl dětí rodících se nevdaným ženám. V loňském roce se mimo manželství narodilo 29,8 tisíce dětí, což znamenalo, že celkem 30,6 % všech živě narozených dětí připadlo na nevdané ženy.

Počet zemřelých osob byl v roce 2004 proti roku 2003 nižší o 4,1 tisíce. Po tříleté stagnaci tak velmi pravděpodobně dojde k obnovení trendu zlepšování úmrtnosti započatého již koncem 80. let. Zvýšení naděje dožití při narození mezi roky 2003 a 2004 je odhadováno u obou pohlaví přibližně na úrovni 0,4-0,5 roku. Historicky nejnižší úroveň dosáhla v loňském roce kojenecká úmrtnost (úmrtnost dětí do jednoho roku věku). Její výše 3,7 promile patří mezi nejnižší v Evropě.

Počet sňatků uzavřených v jednom kalendářním roce se po roce vrátil opět přes hranici padesáti tisíc. V roce 2004 bylo zaznamenáno 51,4 tisíce nových manželství. Bylo to o 2,5 tisíce více než v předcházejícím roce. Sňatečnost se výrazně snížila v první polovině 90. let a zůstává i nadále nízká. Mladí lidé posouvají uzavření manželství do pozdějšího věku, častěji také dávají přednost nesezdaným soužitím. Důsledkem je pak růst počtu a podílu dětí narozených mimo manželství. Počet rozvodů v roce 2004 podruhé v historii překročil hranici 33 tisíc (poprvé v roce 1996) a také odhad úrovně rozvodovosti na rok 2004 ukazuje další mírné zvýšení. Přitom již rok 2003 byl rokem rekordním. V případě zachování intenzit rozvodovosti podle délky trvání manželství po dalších zhruba 35 let by rozvodem končilo 49 % manželství.

I v roce 2004 pokračoval příznivý vývoj ukazatelů potratovosti. Roční počty umělých přerušení těhotenství a úroveň umělé potratovosti se každoročně snižují již od maxima v roce 1988. Mezi roky 2003 a 2004 se počet interrupcí snížil o 1,7 tisíce, počet všech potratů se snížil o necelý jeden tisíc. V roce 2004 bylo registrováno 41,3 tisíce potratů, z toho bylo 27,6 tisíce umělých přerušení těhotenství, 12,4 tisíce samovolných potratů, ukončení mimoděložních těhotenství a ostatních potratů bylo 1,3 tisíce.

Základní ukazatele populačního vývoje v roce 2003 a 2004

Ukazatel	Počet absolutně		Počet na 1 000 obyvatel	
	2003	2004 ^{p)}	2003	2004 ^{p)}
Sňatky	48 943	51 447	4,8	5,0
Rozvody	32 824	33 060	3,2	3,2
Živě narození	93 685	97 664	9,2	9,6
Interrupce (UPT)	29 298	27 574	2,9	2,7
Zemřelí	111 288	107 177	10,9	10,5
z toho do 1 roku	365	366	3,9 ¹⁾	3,7 ¹⁾
Přistěhovalí	60 015	53 453	5,9	5,2
Vystěhovalí	34 226	34 818	3,4	3,4
Přirozený přírůstek	-17 603	-9 513	-1,7	-0,9
Přírůstek stěhováním	25 789	18 635	2,5	1,8
Celkový přírůstek	8 186	9 122	0,8	0,9
Počet obyvatel k 31.12.	10 211 455	10 220 577	x	x

Poznámka: ^{p)} předběžné údaje

¹⁾ na 1 000 živě narozených